

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ
Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
ZA ROK 2023
WRAZ Z ZESTAWIENIEM POTRZEB**

**Uchwała nr LXIII/1005/2023 Rady Miasta Chorzów
z dnia 25 maja 2023 r.**

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Chorzowie
na lata 2023 - 2025

Opracował:
Ośrodek Pomocy Społecznej

Zatwierdził:

.....

Chorzów, 2024 rok

Spis treści

Wstęp	3
I. Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny	3
II. Potrzeby związane z realizacją zadań w zakresie wspierania rodziny	8
Podsumowanie	9

WSTĘP

W 2023r. Ośrodek Pomocy Społecznej wykonywał zadania gminy z zakresu wspierania rodziny oraz zadania powiatu dotyczące pieczy zastępczej określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 177 z późn. zm.).

Poniżej zostało przedstawione sprawozdanie za 2023r. z realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny wraz z zestawieniem potrzeb. W sprawozdaniu ujęto informację o realizacji uchwalonej w dniu 25 maja 2023r. przez Radę Miasta Chorzów uchwały Nr LXIII/1005/2023 w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Chorzowie na lata 2023-2025.

I. Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny

Do zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny, określonych w art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy m.in.:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

1. Realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Program Wspierania Rodziny w Chorzowie na lata 2023-2025 został uchwalony przez Radę Miasta Chorzów dnia 25 maja 2023r.

Celem głównym programu jest:

1. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji (umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej) oraz rozwiązywanie już istniejących kryzysów.
2. Utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej bądź jego powrót do rodziny.

Cele te są realizowane za pomocą celów szczegółowych poprzez:

1. Podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczo – opiekuńczych rodziców, poprzez wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu tych funkcji.
2. Poprawę funkcjonowania rodziny na płaszczyźnie socjalno – bytowej.
3. Zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego.

2. Tworzenie możliwości i finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny

W 2023r. asystenci rodziny brali udział w formach doskonalenia zawodowego poprzez udział w szkoleniach oraz poddawali swoją pracę superwizji. Na ten cel ze środków gminy wydatkowano kwotę 6718,55 zł.

Szkolenia, w których brali udział asystenci rodziny to m.in.: „Rodzicielstwo, wychowanie i tworzenie środowisk skoncentrowanych na rozwiązaniach”, Kurs uprawniający do pracy z osobami stosującymi przemoc z wykorzystaniem metody z Duluth. Asystenci uczestniczyli w superwizjach indywidualnych i grupowych oraz w XI Ogólnopolskim Zlocie Asystentów Rodziny.

W wymienionych szkoleniach i kursach brali udział zainteresowani tym problemem asystenci. Zakres szkoleń dopasowywany jest do aktualnych potrzeb kształcenia asystentów i możliwości finansowych przeznaczonych na ten cel.

Natomiast w superwizjach uczestniczyli asystenci rodziny, którzy wyrazili wolę doskonalenia warsztatu pracy na podstawie tego narzędzia. Superwizja jest formą procesu uczenia się, w którym osoba zgłaszająca się pracuje z bardziej doświadczonym specjalistą-superwizorem nad pogłębianiem, rozwojem, wzbogacaniem warsztatu pracy, umiejętności i doświadczenia zawodowego, które docelowo ma służyć klientowi zgłaszającemu się po pomoc. Superwizja ma służyć budowaniu samoświadomości w pracy zawodowej, co w konsekwencji ma wpływać na jakość świadczonej pracy na rzecz rodziny, a jednocześnie ma przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu.

3. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny

W związku z wypełnianiem zadań wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w 2023r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie zatrudnił 9 asystentów rodziny (w tym 2 zatrudnionych na ½ etatu).

5 asystentów bezpośrednio współpracowało z rodzinami objętymi zakresem działań sekcji środowiskowych oraz wspierało sekcję specjalistyczną, 2 wykonywało czynności w ramach prowadzonego projektu, natomiast 1 zakresem działań obejmował rodziny mniejszości romskiej oraz 1 podejmował pracę w środowiskach objętych procedurą „Niebieskie Karty” w ramach sekcji specjalistycznej.

Zakres pracy asystentów rodziny obejmował przede wszystkim cztery obszary:

- bezpośrednią pracę z rodziną,
- bezpośrednią pracę z dzieckiem,
- pośrednie działania na rzecz dziecka i rodziny oraz zmian w niej zachodzących,
- doskonalenie własnego warsztatu pracy.

Asystenci rodziny podejmowali działania, które zmierzały do dokonania diagnozy sytuacji rodzin objętych ich wsparciem. Biorąc pod uwagę diagnozę i po sprecyzowaniu mocnych stron rodziny oraz jej potencjału, jak również występujących trudności i stopnia motywacji do poszukiwań rozwiązań tychże trudności razem z rodziną układano plan pracy, który miał na celu wypracowanie przez rodziny trwałych zmian zachowań w funkcjonowaniu systemu rodzinnego. Ponadto w sytuacjach tego wymagających kierowano rodziny bądź też poszczególnych ich członków do specjalistycznego wsparcia terapeutycznego, psychologicznego, psychoterapeutycznego bądź medycznego, a w szczególnych sytuacjach do placówek wsparcia całodobowego.

W ramach działań wychodzących poza zakres obowiązków asystenci brali udział i współtworzyli festyny dla rodzin w tym dla dzieci z niepełnosprawnością. Asystenci organizowali i pozyskiwali darczyńców dla zabezpieczenia rodzin objętych wsparciem m.in. w artykuły spożywcze, odzież, meble, zabawki i przybory dla dzieci.

W roku 2023 dwóch asystentów rodziny zostało nagrodzonych Medalami Prezydenta Miasta za osiągnięcia w dziedzinie pomocy społecznej.

W 2023r. wsparciem asystentów rodziny objęto 171 rodzin, w których przebywało 421 dzieci. 30 rodzin zakończyło współpracę z asystentem rodziny w tym:

- 11 osiągnęło poprawę funkcjonowania,
- 7 rodzin zaprzestało współpracy poprzez złożenie rezygnacji ze wsparcia,
- 1 ze względu na brak efektów pracy, rodziny nie realizowały ustalonego planu pracy ,
- 2 z powodu zmiany metod pracy z rodziną,
- 9 z innych powodów (tj. 7 z powodu zmiany miejsca zamieszkania, 1 ze względu na zgon rodzica, 1 z powodu osadzenia w ZK).

W roku 2023r. asystenci rodziny kontynuowali swoje zadania wspierając rodziny uczestniczące w projekcie „Młody rodzic w dobrych rękach”. Do projektu przystąpili od października 2021r. i zakończyli działania w czerwcu 2023r. Projekt ten był dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

W 2023r. na realizację zadania wspierania rodzin przez asystentów rodziny ze środków własnych gminy wydatkowano kwotę 476 818,06 zł, ze środków Funduszu Pracy kwotę 83 978,75 zł oraz ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu „Młody rodzic w dobrych rękach” kwotę w wysokości 35 998,79 zł.

4. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności dostępu do specjalistycznego poradnictwa

Mając na uwadze zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze dostępu do specjalistycznego poradnictwa, na terenie miasta funkcjonują 3 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej oraz 1 punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zlokalizowane w Ośrodku Pomocy Społecznej, Centrum Inicjatyw Społecznych, Centrum Pracy Socjalnej, Centrum Aktywizacji Społecznej i w Miejskim Domu Kultury Batory .

Osoby mogły skorzystać z poradnictwa prawnego szczególnie w zakresie prawa rodzinnego. Miały również bieżący dostęp do poradnictwa specjalistycznego w szkołach oraz Poradni Pedagogiczno - Psychologicznej w ramach ich kompetencji.

W celu uzyskania różnego typu poradnictwa i pomocy w przezwycięzeniu nagłego lub przewlekłego kryzysu, mieszkańcy od wielu lat mogą skorzystać z oferty rozwiniętej sieci poradniczej dla różnych grup potrzebujących.

W celu dostarczenia wiedzy i nabywania umiejętności opiekuńczo – wychowawczych zorganizowano i prowadzono treningi rodzicielskie w ramach Szkoły dla Rodziców i Wychowawców. Zajęcia adresowane były do rodziców oraz opiekunów szukających sposobu na nawiązanie głębszych i cieplejszych relacji z dziećmi. Miały one na celu m.in. naukę poprawnego budowania relacji i więzi emocjonalnej z dzieckiem, wyznaczania granic w wychowaniu, usprawniania komunikacji w rodzinie, rozwiązywania konfliktów, wspierania dziecka w procesie dochodzenia do dorosłości oraz doskonalenia swoich kompetencji wychowawczych.

Miejszem realizacji zajęć był Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie. Czas trwania zajęć stanowił cykl 10 spotkań po 3 godziny zegarowe. Przeprowadzono 2 edycje warsztatów dla rodziców. Do udziału w cyklu spotkań przystąpiło łącznie 43 osoby w tym 32 kobiety i 11 mężczyzn.

5. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Forma wsparcia rodziny jaką jest placówka wsparcia dziennego, pozytywnie wpływa na rozwój dzieci i młodzieży, na ich postępy w nauce, a także kształtuje pozytywne relacje społeczne. W 2022r. na terenie Miasta funkcjonowało 8 placówek wsparcia dziennego, w tym 2 w formie placówki opiekuńczej, 1 w formie podwórkowej oraz 5 w formie opiekuńczo-specjalistycznej. Placówki działające na terenie Chorzowa finansowane były z następujących źródeł:

- ze środków własnych Miasta Chorzów – poprzez zlecenie organizacjom pozarządowym zadania polegającego na *Zapewnieniu, w ramach placówek wsparcia dziennego, pomocy dzieciom i młodzieży oraz rodzinom z zaburzoną funkcją opiekuńczo-wychowawczą, w szczególności z problemem alkoholowym* (placówki [1-7] w n/w tabeli, odpowiednio: [1-6] w całym 2021r., [7] – od 1.07.2021r.);
- ze środków własnych Miasta Chorzów oraz z budżetu państwa (w ramach *Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030*) - prowadzona przez Ośrodek Pomocy Społecznej [8].

Świetlica środowiskowa Programu „Romowie Jutra” realizowanego w ramach *Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021 – 2030* działała w siedzibie Centrum Aktywizacji Społecznej – jednostki wchodzącej w skład struktury organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej z przerwą wakacyjną w lipcu i sierpniu. Zadania świetlicy obejmowały pomoc w odrabianiu zadań domowych, organizację czasu wolnego, zajęcia rekreacyjno – sportowe, zajęcia muzyczne, zajęcia plastyczne, organizowane były wycieczki oraz wyjścia do placówek kulturalno-oświatowych.

Placówki wsparcia dziennego funkcjonujące na terenie Miasta w roku 2023

Lp.	Podmiot prowadzący	Nazwa placówki	Dni i godziny funkcjonowania	Liczba miejsc	Liczba dzieci*	Kwota
1	Chorzowskie Stowarzyszenie Pomocy "Serce"	Placówka wsparcia dziennego typu opiekuńczo – specjalistycznego CHATKA na Ratuszowej przy Szkole Podstawowej nr 37	Od poniedziałku do piątku – przez 4 godziny dziennie	30 miejsc	30*	140 000zł ***
2		Placówka wsparcia dziennego typu opiekuńczo - specjalistycznego CHATKA na 3 Maja przy Szkole Podstawowej nr 15	Od poniedziałku do piątku – przez 4 godziny dziennie	30 miejsc	35*	140 000zł
3		Placówka wsparcia dziennego typu opiekuńczo - specjalistycznego CHATKA na Piotra przy Szkole Podstawowej nr 22	Od poniedziałku do piątku – przez 4 godziny dziennie	30 miejsc	43*	140 000zł ***
4	Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo	Placówka wsparcia dziennego typu opiekuńczo - specjalistycznego Świetlica Socjoterapeutyczna św. Wincentego a Paulo	Od poniedziałku do piątku – przez 8 godzin dziennie	30 miejsc	42*	191 800zł
5	Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny	Placówka wsparcia dziennego typu opiekuńczo - specjalistycznego Świetlica Środowiskowa – Socjoterapeutyczna „POMYCHA”	Od poniedziałku do piątku – przez 5 godzin dziennie	30 miejsc	36*	208 000zł
6	Stowarzyszenie Chorzowska Lauba	Placówka wsparcia dziennego typu opiekuńczego Świetlica środowiskowa „Dziupła pod Chmurką”	Od poniedziałku do piątku – przez 4 godziny dziennie	30 miejsc	36*	175 930zł
7	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów”	Placówka Wsparcia Dziennego w formie pracy podwórkowej	Od poniedziałku do piątku – przez 8 godzin dziennie	30 miejsc	76*	108 000zł
8	Centrum Aktywizacji Społecznej przy Ośrodku Pomocy Społecznej	Placówka wsparcia dziennego typu opiekuńczego - świetlica środowiskowa Programu „Romowie Jutra”	Poniedziałek i czwartek od godz. 15:00 do 19:00, sobota od 10:00 do 14:00	35 miejsc ****	36*	Środki z budżetu państwa (program): 91 934,95zł Środki własne: 21 755,94zł
Ogółem				245 miejsc	334*	1 217 420,89zł ***** z tego: Środki z budżetu państwa : 91 755,94zł Środki własne : 1 125 485,94zł

Zródło: Wydział Polityki Społecznej, Ośrodek Pomocy Społecznej

*narastająco w ciągu roku

** W związku ze zwrotem przez Stowarzyszenie w styczniu 2024r. niewykorzystanej kwoty dotacji w wys. 2 600zł , rzeczywista kwota wydatków poniesionych przez Miasto wyniosła 137 400zł

***W związku ze zwrotem przez Stowarzyszenie w styczniu 2024r. niewykorzystanej kwoty dotacji w wys. 2 200zł , rzeczywista kwota wydatków poniesionych przez Miasto wyniosła 137 800zł

****Od 1 stycznia 2022r. Liczba miejsc w placówce uległa zmniejszeniu z 45 na 35

*****W związku ze zwrotem przez Stowarzyszenie w styczniu 2024r. niewykorzystanej kwoty dotacji w łącznej wysokości 4 800zł rzeczywista kwota wydatków poniesionych przez Miasto wyniosła 1 212 620,89zł

6. Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

W 2023r. na terenie miasta nie funkcjonowały rodziny wspierające z uwagi na brak kandydatów.

7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Monitoring sytuacji dzieci rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców prowadzony był przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny. W tym zakresie pracownicy współpracowali w szczególności z kuratorami sądowymi, sądem, szkołami oraz specjalistami innych instytucji działających na terenie miasta. W przypadku stwierdzenia rażących zaniedbań względem dziecka występowali do Sądu o wydanie zarządzeń opiekuńczych.

II. Potrzeby związane z realizacją zadań w zakresie wspierania rodziny.

1. Zabezpieczenie środków finansowych na zatrudnienie asystentów rodziny oraz podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych, w tym na:

- szkolenia,
- supervizje.

2. Utrzymanie poziomu finansowania istniejących placówek wsparcia dziennego i zapewnienie dzieciom optymalnej ilości miejsc oraz wsparcia.

3. Zabezpieczenie środków finansowych w zakresie dostępu rodzin do specjalistycznego poradnictwa.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez dostęp do specjalistycznego poradnictwa. Niezbędne jest zatem dalsze finansowanie usług związanych w szczególności z udzielaniem:

- porad prawnych realizowanych przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów,
- porad psychologicznych realizowanych przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii,
- porad rodzinnych obejmujących szeroko rozumiane problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze w rodzinach naturalnych i zastępczych oraz problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną w wymiarze czasu pracy umożliwiającym dostępność wszystkim rodzinom potrzebującym pomocy i wsparcia.

4. Inne potrzeby:

- organizowanie warsztatów i treningów rodzicielskich podnoszących umiejętności opiekuńczo-wychowawcze, ze szczególnym uwzględnieniem finansowania prowadzonego przez tut. Ośrodek programu o charakterze warsztatowym pt. „Szkoła dla rodziców i wychowawców”,

- monitorowanie rodzin, którym przywrócono opiekę nad dziećmi z pieczy zastępczej i ich wspieranie mające na celu utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej.

PODSUMOWANIE

Biorąc pod uwagę działania podejmowane na rzecz wspierania rodziny jak w latach ubiegłych nadal zachodzi konieczność wzmożonego monitorowania sytuacji rodzin jak również niezwłocznego reagowania na sytuacje kryzysowe w rodzinie mogące zagrażać stabilnej sytuacji rodzinnej dziecka. Ważnym zadaniem jest skuteczna pomoc rodzinom przeżywającym trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona i pomoc dla nich, która może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami dlatego ważne jest tworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin – systematycznie realizowanego przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz współpracujące organizacje pozarządowe.

KIEROWNIK
Sekcji Środowiskowej II
Sylwia
mgr Sylwia Tłołka

DYREKTOR
Ośrodka Pomocy Społecznej
Teresa
mgr Teresa Gabor

